

Aişə NƏBİ

Masanın üstündəki soyulub doğranmış meyvələr elə bil adamın üzünə baxıb soyuq-soyuq nəsə deyirdi. Yuxarıdan süzülən cilçıraq işığı da onu bir başqa cür parıldadır. Yox, meyvələrin hamısı deyil, təkcə qabıqlı meyvələr parıldayırdı, soyulub doğranmışlar isə yeyilməyi gözləyərək, sanki qaralmağa başlamışdır. Sanki yox, elə doğrudan da, qaralmağa başlamışdır. Ancaq süfrədə oturanlardan heç biri meyvə qabına əl uzatmadı. Hamı bir-birinin üzünə baxıb özünü tox göstərir. Əslində, bunların hər biri tək olsaydı, indi bu meyvəni bəlkə də heç soymamış elə dişinə çəkib yeyəcəkdir.

Meyvə qabda durduqca bir tərəfdən mən durub uzun-uzadı baxıram, o biri tərəfdən də digər oturanlar. Söhbət gəlib siyasətdən düşür, burda hərə öz fikrini yürütmək üçün səsini bir az da qaldırır. Hamı danışır, heç kim o birinin fikrini qəbul etmir, hərə öz dediyinin üstündə durur, müdrik şəkildə yeni fikirlər yaratır.

Bu qarmaqarıqlıqdə söhbətin səmtinin itdiyini, artıq hərənin öz yanındakı adamlı sakitcə ordan-burdan danışmağa başladığını görürəm. Süfrəyə baxıram, süfrədə hələ də meyvə qabı elə olduğu kimi durur, hələ də yuxarıdan düşən işiq qabıqların üstünə düşüb onları olduqlarından daha parlaq göstərir. Almaların parlaqlığı ilə süfrə başındakıların səsi bir-birinə qarışış işığın dalğaları altında qolboyun rəqs edirlər.

Bir-bir hamının üzünə baxıram, cilçiğin işığı meyvələr kimi adamların da üzündə əks edərək onları da olduqlarından daha aydın göstərir.

Söhbətin ən gur yerində başımı qaldırıb ortalığa baxıram, masanın üstündə yüngül bir duman asılıb. Bu duman adamlar danışanda sıxlışır, genələr, tündləşir və tərpənir, söhbət səngiyib ara sakitləşəndə duman yüksilib yumağa dönür, eləcə asılıb havada durur.

Qaralmağa başlayan alma dilimi üzümə baxıb yaziq-yaziq, "axı mən yeyilmədim" deyirmiş kimi, qabın üstündəki gül şəklinə siğınır. Digər dilim başını ona söykəyib özünə simsar tapır. O biri dilim qurumuş üst tərəfi ilə həsrətlə bir əl gözləyir. Dilimlər hərəsi bir tərəfə üz tutsa da hamisinin gözü adamların əlində, danışanların üzündə idi. Ağızdan çıxan hər söz havada bir trayektoriya çəkərək öz tutumu və ağırlığı qədər yol gedərək ya elə orada dumana qarışış yox olurdu, ya gözəl bir işığın içində, ildirim kimi çaxaraq bir anda yüksəklərə ucalaraq göyün qatlarında bilinməzliyə qarışırı. Bəzi sözlər də ağır bir daş kimi düşüb masanın üstündəki yemək və kağız qırıntılarının içində itərkəp səpürülüb atılmağını gözləyirdi. Yox, o sözlərdən pəncərədəki dibçək gullərinə qonan da olurdu. Onlar insan kimi bir ömür yaşayıb bir müddətdən sonra ölücək sözlər idi. Onlar insanların yaddaşında bir azca qalacaq deyə bu gül yarpaqlarında özlərinə yurd tuturlar. Arada alma dilimlərinə qonan sözlər də

oldu. Alma diliminə sözdən çox nəfəslər qondu. Hər kəs bir-birinin üzünə baxaraq fikrindən alma yeməyi keçirə də, heç kim əlini birinci uzatmadı. Almalar eləcə doğraqlı qaldı.

Bir azdan hamı durub getdi, boşalan otaqda soyuyub seyrələn havada qaldı boş süfrə və süfrənin boşluğununda daha da dolu görünən meyvə qabi. Qalxbı süfrəyə yaxınlaşdım, masaya bir balaca əl gəzdirdim, qayıdış yerimdə oturdum. Oturduğum yerdən baxanda pəncərənin qabağın-dakı dibçək gullərinin fonunda boş süfrədə dolu meyvə qabı uzaqdan görünən dağ kimi qaralırdı. Qiş olduğundan milçək də yoxdu ki, uşub-uşub üstünə qona biz də heç olmasa cibinləri qovmaq üçün əl uzaq-danda yadımıza düşə bu meyvə qabının dolu olduğu.

Yox, amma yadımı daha xoşbəxt günlər düşür, mənə istilik gətirən o xoş uşaqlıq vaxtımda biz bir almanın əvvəl altı yərə bölgündük, eyni almadan hamımız yeyirdik, sonra ikinci almanın soyub doğrayır, yenə altı yərə bölgündük. Onda elə biliirdim ki, bir alma evdə olan adamların hamısına bölgünməlidir. Sonra babam öldü. Onda ax-

Alma

H e k a y ə

şamlar alma yeyəndə artıq almaları beş yərə bölgündük. Sonra nənəm öldü, alma dördə bölgündü. Sonra biz böyüdük. Artıq almaları bölmədən yedik, hərə özünə bir alma götürüb ya soydu, ya da soymadı yedi, hərə öz almasını tək yedi. Almalar təkləndi. Bundan sonra biz də yavaş-ya-vaş təklənib dağıldıq. Almalar tək yeyildikcə biz təkləndik. Təklilikdə iri-iri almalar yedik, böyüdük, tək tək böyüdük. Artıq bir daha evimiz əvvəlki kimi isti, mehriban olmadı. Almalar bütöv yeyildikcə evin istisini, ürəyimizin hənirini yeyirdik, evin genişliyini, həmdərdliyini udurduq.

Almalar bir gün çoxaldı, yeqiklə, kisəylə, maşınla almamız oldu, ancaq o bir süfrə başında atamın ahəstə-ahəstə soyub dilimləyib biçağın ucundan bizə uzatdığı almanın bərəkəti geri qayıtmadı.

Hər almanın bir başqa dadı olur, almanın üstü cod olanda onun içi daha şirin olur. Sarı, üstü nöqtəli almalar isə lapşırın, gölü sarı alma keçə kimi, göyə çalan qırmızı alma kəpəkli, qırmızı turşməzə, eh saymaqla qurtaran deyil, rəng də çox, dad da çox. Ancaq bizim aynabəndin başındakı bir üzü ağ, bir üzü qırmızı mənim beş yaşım olanda quruyub maral buynuzu kimi qalan o xirdaca almanın dadını hələ tapa bilməmişəm. Nənəmin, biri bir ətir şüşəsi kimi qoxu saçan ranet almanın qoxusu isə birdəfələk qeybə çəkilib.

Süfrədəki alma qabını əlimə alıb yenidən yerinə qoyaraq sanki golın bunları yeyək, hayifdir, sabaha qalmasın deyərək onları təzələyirəm. Hamı dönüb mənə baxır və eyni laqeydlilikdə hərə başını aşağı salıb öz aləminə dalır. Alma qabını yenidən yerinə qoyaraq bir az qabağa çəkdim ki, oturanların əli çatsın, artıq qonaq yoxdur ki, hərə istədiyi yerdə istədiyi kimi oturub eyni yerə baxır. Eyni yer də televizordur. Televizorda sevsək də, sevməsək də, nə veriliş olsa baxıraq. Televizorun səsi olmasa, evdə heç kim yoxmuş kimi dərinliyiq. Əslində, televizor bizə hiyən olur, baxmağımız sevdiyimizdən, ya da lazımlı olduğundan deyil. Sadəcə, bir qulaq həya-

nıdır, səs olsun deyə baxıraq.

Bir dilim göy alma götürüb ağızma aldım. Dişim qamaşsa da, damağımın da köməyi ilə birtəhər çeynəyib ala-yarımçıq uddum. Alma boğazımı yara-yara getdi. Mədəmə çatan kimi mədəm bir signal verdi. Fikir vermədim. Əlimdə oxuduğum kitabda uzun bir cümlə beynimi möşgül etdiyindən özümə fikir vermirdim. Bir dilim də aldım, üçüncü dilimdə alma ilə bərabər ağızma yad bir cism getdiyi hiss etdim. O, uzun cümləni yarımcıq qoyub öz "cümləmə" döndüm. Yarışımı dişlədiyim alma diliminin əlimdə qalanına baxdım, əvvəl heç nə görmədim, sonra almanın üstündə bayaq masanın üstündə dolanan dumandan bir parça olduğunu gördüm. Almanın üstünə onu yeyə bilməyən, ancaq danışa -danışa almaya baxan, ürəyində onu yemək istəyən qonağın nəfəsi çöküb qalmışdı. Bunu düşündüyüm anda özümüzdən asılı olmayaraq dilimin ikinci yarısını da ağızma aldım. Mən heç nə anlaman, hiss etmədən artıq onu yeyib udmuşum. Udduqqan sonra fərq etdim ki, mən təkcə alma deyil də onun üstündəki nəfəsi də udmuşam. Birdən ürəyim bulandı. Mən yad adamın nəfəsini, bəlkə də qoxan, bəlkə kiflənmiş nəfəsini udmuşudum. İcimdə, boğazımın altında yad bir şey dolaşmış kimi oldu. Əlimi boğazima, sinəmə, mədəmə çəkdim. Yox, əlim heç nə hiss etmir, bu nədirə içəridədir.

İçəridə udduğum hava nəfəsə çevriləndə başqa bir düstura düşmüş, mənim koordinatlarına uyğun olmayan bir fiqur çizmiş, ya da formula qurmuşdu. Axır ki, bu nəfəsin kodu mənim ciyərlərimə -qəsimim qapısına düşmür. Mənim dilimi bilmir, mənim havamı oynamırı. Nənəm "ürəyin bulananda bir dilim pendir al ağızına" - deyirdi, anam ürəyim bulandığını fərq edib, bir qismət çörək al ürəyini basın dedi. Bir qismət çörəyin üstünə bir dişdəm pendir qoy ürəyinin bulanmasını kəssin dedilər. Bunları soyuq-zad olanda edərlər, mənim ürəyim diksindiyimdən bulanır, bunun dərmanı nədir. Bir dəfə hakimdən diksinmənin dərmanını sorşum, bunun dərmanı yoxdur - dedi.

Artıq yad hava nəfəs olub, onu geri qaytarısam da, geddir. Artıq o gedib bu içəridəki nəfəs dəryasının ən uzun dalğasını, o uzaqları görüb gəlib, xeyri yoxdur, o orada alacağımı alıb, verəcəyini verib, indi də sənin nəfəsin donunda çıxıb kosmosun sərgərdən bir avarası olacaq. Sabah məhşər gündündə də sənin nəfəsin kimi həşr olunub səndən aldıqlarını baha satacaq. Sən heç nə deyə bilməyəcəksən, deyə bilməyəcəksən ki, o mənim nəfəsim deyil, o almanın üstündə oğurlanaraq mənim nəfəsimə qarışmış başqa bir nəfəsdir.

O tərəfdən əlini uzadıb gülümsəyərək bir dilim alma götürüb, sanki əlindən alan varmış kimi, görüm necə almadır, deyərək bütövə ağızına atan nişanlım da üzümə baxıb sonra yenə alma qabına boylandı. Mən almaları acıqla ona tərəf itəldim, bu almaların tez qurtarmağını istəyirdim, ancaq onun mənə bu cür baxmasına da acığım tuturdu. Səbəbini bilməsəm də, acığım tuturdu. O isə elə zənn edirdi ki, almaları çox yeməsin deyə mənim acığım tutur. Ancaq yox. O mənə belə baxmamalı idi, baxmalydı, ancaq belə deyil. Almayla mənim aramda gözləri gedib-gəlir və bic-bic güldürdü. Bəs hanı onun qısqanlığı, ayrı vaxt heç səbəb olmadan nəsə uydurub qısqanlıq tutmaları keçirən adam bu dəfə əsl səbəb varkən daş kimi baxırdı. Bir-bir ağızına atdıgi almaların üstündəki nəfəsləri fərq etmədən yeyirdi.